

TARTALOM

BEVEZETÉS

TANKÖNYVHASZNÁLAT	9
-------------------------	---

SZÖVEGVILÁGOK

AZ IRODALOM EREDETE, SZÓBELISÉG ÉS ÍRÁSBELISÉG	10
---	----

Falfirkák	10
-----------------	----

Viccek	10
--------------	----

Örkény István: <i>Csupa közhely</i> – részlet	10
---	----

Varró Dániel: <i>sms</i>	10
--------------------------------	----

Podmaniczky Szilárd: <i>Képeslapok a barlangszájából</i> – részlet	11
--	----

NÉPSZERŰ IRODALOM – SZÉPIRODALOM	11
---	----

Kovács András Ferenc: <i>Könyvheti sláger – Ad nótám: Pancsoló kislány</i> – részlet	11
--	----

Parti Nagy Lajos: <i>Sárbogárdi Jolán: A test anyala</i> – részlet	11
--	----

AZ IRODALMI ALKOTÁS MINT SZÖVEGVILÁG	12
---	----

Mándy Iván	12
-------------------------	----

<i>Az utcán</i>	12
-----------------------	----

Varró Dániel	13
---------------------------	----

<i>A Bús, Piros Vödör dala</i>	13
--------------------------------------	----

SZÖVEGEK BESZÉLGETÉSE	14
------------------------------------	----

József Attila	14
----------------------------	----

<i>Születésnapomra</i>	14
------------------------------	----

Tóth Krisztina: <i>Futrinka utca</i> – részlet	15
--	----

Orbán Ottó: <i>Születésnapomra</i> – részlet	15
--	----

Kovács András Ferenc: <i>Bírálóimhoz. Születésnapomra. Plágium!</i> – részlet	15
---	----

TÉMÁK, MŰVEK, OLVASÓK AZ IDŐBEN	16
--	----

Jókai Mór	16
------------------------	----

<i>És mégis mozog a Föld</i> – részlet	16
--	----

Karinthy Frigyes	17
-------------------------------	----

<i>Tanár úr kérem. Elkéstem</i> – részlet	17
---	----

Ottlik Géza	17
--------------------------	----

<i>Iskola a határon</i> – részlet	17
---	----

Szabó Magda	19
--------------------------	----

<i>Abigél</i> – részlet	19
-------------------------------	----

Hézi Zoltán: <i>Istenek születése</i> – részlet (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	19
---	----

Aiszküloosz: <i>Leláncolt Prométheusz</i> – részlet (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	20
---	----

Janus Pannonius: <i>Mikor a táborban megbetegedett</i> – részlet (Kálnoky László fordítása)	20
---	----

Johann Wolfgang von Goethe: <i>Prométheusz</i> – részlet (Kosztolányi Dezső fordítása)	20
--	----

Franz Kafka: <i>Prométheusz</i> (Tandori Dezső fordítása)	21
---	----

Lázár Ervin: <i>Tűz</i> – részlet	21
---	----

SZERZŐ – MŰ – BEFOGADÓ	22
-------------------------------------	----

Karinthy Frigyes	22
-------------------------------	----

<i>A cirkusz</i>	22
------------------------	----

Pierrot (Marosi Z. Tamás): <i>A bohóc</i>	25
---	----

Wallace Stevens: <i>A ház csendes volt, s a világ aludt</i> (Bajnóczy Zoltán fordítása)	26
Ray Bradbury: <i>Fahrenheit 451</i> – részlet (Lóránd Imre fordítása)	27

MÍTOSZ ÉS IRODALOM

MÚZSÁK, ISTENEK A GÖRÖG MITOLÓGIÁBAN	32
Hésziodosz	32
<i>Istenek születése</i> – részletek (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	32
VILÁGKORSZAKOK	36
Hésziodosz	36
<i>Munkák és napok</i> – részlet (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	36
A babiloni teremtéseposz – részletek (Rákos Sándor fordítása)	38
Az Első táblából	38
A Hatodik táblából	38
<i>Kalevela</i> – részletek	40
<i>A világ kezdete</i> , I. ének – részlet (Rácz István fordítása)	40
<i>A medve eredete</i> , XLVI. ének – részlet (Vikár Béla fordítása)	40
<i>A kantele születése</i> , XL–XLI. ének – részletek (Rácz István fordítása)	42
AZ ŐSI MAGYAR HITVILÁG	42
<i>Fehérlófia</i> – részlet	42

AZ ÓKORI GÖRÖGSÉG IRODALMÁBÓL

A HOMÉROSZI EPOSZOK	44
Homérosz	44
<i>Odüsszeia</i> , VIII. ének. A phaiákok közt – részlet (Devecseri Gábor fordítása)	44
Varró Dániel: <i>Túl a Maszat hegyen</i> – részletek	44
<i>Iliász</i> (Devecseri Gábor fordítása)	45
I. ének. <i>A dögvész. Akhilleusz haragja</i> – részlet	45
XVIII. ének. <i>Akhilleusz pajzsa</i> – részlet	53
XV. ének. <i>Visszaűzés a hajóktól</i> – részlet	59
<i>Odüsszeia</i> (Devecseri Gábor fordítása)	60
I. ének. <i>Az istenek gyűlése</i> – részlet	60
V. ének. <i>Odüsszeusz tutaja</i> – részlet	62
IX. ének. <i>Odüsszeusz elbeszéli kalandjait Alkinoosznak. Küklopeia</i> – részlet	64
XII. ének. <i>A Szirének éneke</i> – részlet	71
VI. ének. <i>Odüsszeusz megérkezik a phaiákokhoz</i> – részlet	72
IX. ének. <i>Odüsszeusz elbeszéli kalandjait Alkinoosznak</i> – részletek	72
XIII. ének. <i>Odüsszeusz elhajózik a phaiákoktól és megérkezik Ithakába</i> – részlet	73
XXIV. ének. <i>Békekötés</i> – részlet	73
Aiszóposz	74
Mesék – részletek (Sarkady János fordítása)	74
<i>A hangya és a tücsök</i> (114)	74
<i>A hangya</i> (175)	74
<i>A tücsök és a róka</i> (245)	74
<i>Az ember és a tücsök</i> (298)	74
<i>A számár és a tücsök</i> (195)	75
Hajnóczy Péter: <i>A hangya és a tücsök</i>	75

A GÖRÖG LÍRA	76
Szapphó	76
<i>Aphroditéhoz</i> (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	76
<i>Úgy tűnik nekem...</i> (Devecseri Gábor fordítása)	77
<i>Egy lányhoz</i> (Faludy György fordítása)	77
Anakreón	78
<i>Gyűlölöm</i> (Radnóti Miklós fordítása)	78
<i>Engem a szerelem</i> (Babits Mihály fordítása)	78
<i>Reggeliztem</i> (Devecseri Gábor fordítása)	78
Alkaiosz: <i>Bordal</i> (Franyó Zoltán fordítása)	79
Csokonai Vitéz Mihály: <i>A versszéptő</i>	79
Géher István: <i>Anakreóni dalok</i>	79
A GÖRÖG DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ	80
Homérosz: <i>Iliász</i> , XXII. ének. <i>Hektór halála</i> – részlet (Devecseri Gábor fordítása)	80
Homérosz: <i>Iliász</i> , XXIV. ének. <i>Hektór kiváltása</i> – részlet (Devecseri Gábor fordítása)	80
Szophoklész	80
<i>Antigoné</i> – részletek (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	80
Kreón trónbeszéde	80
Kreón és Antigoné jelenete	81
<i>Oedipus király</i> – részlet (Babits Mihály fordítása)	83
Arisztotelész: <i>Poétika</i> – részletek (Sarkady János fordítása)	85
A RÓMAI IRODALOMBÓL	
A LATIN KÖLTÉSZET REMEKEIBŐL	86
Caius Valerius Catullus	86
<i>Éljünk, Lesbia...</i> (Devecseri Gábor fordítása)	86
<i>Lesbiához</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	86
<i>VII.</i> (Faludy György átköltése)	87
Lázáry René Sándor: <i>Léba catullusi lopkodások</i>	87
<i>Odi et amo</i>	88
<i>Gyűlölök és szeretek</i> (Devecseri Gábor fordítása)	88
<i>Szerelem és gyűlölet</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	88
Petri György: <i>Mari bűnei</i> – részlet	88
Publius Vergilius Maro	89
<i>IX. ecloga</i> (Lakatos István fordítása)	89
Quintus Horatius Flaccus	91
<i>Ars poetica</i> – részlet (Bede Anna fordítása)	91
<i>Licinius Murenához</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	91
Alkaiosz: <i>A hajó</i> (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)	92
Berzsenyi Dániel: <i>Osztályrészem</i> – részlet	92
<i>Augustus Caesarhoz</i> – részlet (Bede Anna fordítása)	92
<i>Thaliarchushoz</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	93
<i>Leuconoénak</i> (Bede Anna fordítása)	94
A LATIN VERSES EPIKA NÉHÁNY ALKOTÁSÁBÓL	94
Publius Ovidius Naso	94
<i>Pygmalion</i> – részlet az <i>Átváltozásokból</i> (Devecseri Gábor fordítása)	94

Publius Vergilius Maro: <i>Aeneis</i> , VIII. ének – részlet (Lakatos István fordítása)	96
Phaedrus	97
<i>A róka és a holló</i> (Terényi István fordítása)	97
Heltai Gáspár: <i>A hollóról és a rókáról</i>	97
Jean de La Fontaine: <i>A holló meg a róka</i> (Kosztolányi Dezső fordítása)	98
Örkény István: <i>Gyász</i>	98
Romhányi József: <i>A róka és a holló</i> . Téma és variációk	98

A BIBLIA VILÁGA

AZ ÓSZÖVETSÉG SZÖVEGEIBŐL	100
<i>A világ és az ember teremtése</i> (I. Móz 1–2,1–4)	100
<i>Az első ember az Éden kertjében</i> (I. Móz 2,5–25)	101
Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> – részlet	102
Mark Twain: <i>Ádám és Éva naplója</i> – részletek (Thaly Tibor fordítása)	102
<i>A bűneset</i> (I. Móz 3)	104
<i>Kain és Ábel</i> (I. Móz 4,1–4,15)	105
<i>Az özönvíz</i> (I. Móz 6,5–9,17)	105
<i>Bábel tornya</i> (I. Móz 11,1–11,9)	108
Sütő András: <i>Káin és Ábel</i> – részlet	109
Umberto Eco: <i>Bábeli beszélgetés</i> (Barna Imre fordítása)	110
<i>Izsák feláldozása</i> (I. Móz 22,1–22,19)	112
Eörsi István: <i>Ábrahám és Izsák</i>	113
<i>Jónás próféta könyve</i> (1–4)	113
<i>23. zsoltár</i>	116
Szenci Molnár Albert: <i>XLII. zsoltár</i> – részlet	116
József Attila: <i>Csendes estéli zsoltár</i> – részlet	116
Füst Milán: <i>Zsoltár</i> – részlet	117
Szörényi Levente–Bródy János: <i>István, a király</i> – részlet a szövegkönyvből	117
AZ ÚJSZÖVETSÉG SZÖVEGEIBŐL	118
<i>Jézus Krisztus, a megváltó</i> (Mt 1,18–25; 2,1–18; 3,13–17; 26,17–46; 27,15–55)	118
Dsida Jenő: <i>Nagycsütörtök</i>	122
Pákolitz István: <i>A szadduceus tűnődése</i> – az <i>Agykoponyák hegye</i> ciklusból	122
Babits Mihály: <i>Golgotai csárda</i>	123
<i>A magvető példázata</i> (Mt 13,1–23)	124
<i>A tékozló fiú példázata</i> (Lk 15, 11–32)	124
<i>Pál I. levele a korinthusiakhoz</i> (Pál I. 13)	125
<i>János jelenései</i> (Jel 5,1–5; 6,1–8; 21,1–8; 22,1–5)	126
Sylvester János: <i>Az magyar nípnek</i>	127

A KÖZÉPKOR IRODALMÁBÓL

EGYHÁZI IRODALOM	128
Szent Ágoston	128
<i>Vallomások. A kertjelenet</i> – részletek (Városi István fordítása)	128
Assisi Szent Ferenc	131
<i>Naphimnusz</i> (Képes Géza fordítása)	131

Jacopone da Todi	132
<i>Stabat mater...</i> (Babits Mihály fordítása)	132
A KÖZÉPKOR MAGYAR IRODALMÁBÓL	133
<i>Ómagyar Mária-síralom</i>	133
Demjén Ferenc: <i>Honfoglalás</i> – részlet	135
Földes László (P. Mobil): <i>Honfoglalás</i> – részlet	135
Kovács András Ferenc: <i>Madonna a gyermekkel</i>	135
<i>Halotti beszéd és könyörgés</i>	136
Kosztolányi Dezső: <i>Halotti beszéd</i> – részlet	137
Márai Sándor: <i>Halotti beszéd</i> – részlet	138
Szent Margit legendája – részletek	138
<i>Szent István intelmei Imre herceghez</i> – részletek (Kurcz Ágnes fordítása)	141
Esterházy Péter: <i>Pápai vizeken ne kalózkodj!</i> – részlet	142
Anonymus: <i>Gesta Hungarorum</i> – részlet (Pais Dezső fordítása)	143
VILÁGI IRODALOM	144
<i>Roland-ének</i> – részlet (Illyés Gyula fordítása)	144
Thomas d'Angleterre: <i>Trisztán és Izolda</i> – részlet (Képes Júlia fordítása)	145
Walter von der Vogelweide	147
<i>A hársfaágak csendes árnyán</i> (Babits Mihály fordítása)	147
<i>Carmina Burana</i> – részletek	148
<i>Tavaszi édes mámorában</i> (Weöres Sándor fordítása)	148
<i>Félre könyvek, doktrinák</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	149
Dante Alighieri	150
<i>Isteni színjáték, Pokol</i> – részletek (Babits Mihály fordítása)	150
I. ének – részlet	150
Homérosz: <i>Odüsszeia</i> , XI. ének. <i>Neküia</i> – részlet (Devecseri Gábor fordítása)	153
Biblia, <i>Újszövetség, Pál II. levele a korinthusiakhoz</i> – részlet	155
III. ének – részlet	155
XXVI. ének – részlet	156
François Villon	160
<i>A Nagy Testamentum</i> – részletek (Szabó Lőrinc fordítása)	160
<i>Ballada a hajdan való idők szépasszonyairól</i> (Kosztolányi Dezső fordítása)	161
<i>Ballada a Vastag Margot-ról</i> (József Attila fordítása)	162
<i>Ellentétek (Vegyes költemények és balladák)</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	163
<i>Gyász-irat melyet maga s társai számára szerzett a költő, mialatt fölakasztásukat várták</i> <i>(Vegyes költemények és balladák)</i> (Illyés Gyula fordítása)	164
<i>A felakasztását váró Villon négy sora</i> (Illyés Gyula fordítása)	165
<i>Négysoros vers, melyet Villon halálítélete szélére írt</i> (Faludy György fordítása)	165
A RENESZÁNSZ IRODALMÁBÓL	
EGY VILÁGIASABB SZEMLÉLET FELÉ	166
Francesco Petrarca	166
<i>Ti szerencsés füvek, boldog virágok...</i> (Sárközi György fordítása)	166
William Shakespeare: <i>Sonett 130</i>	166
William Shakespeare: <i>130. sonett</i> (Szabó Lőrinc fordítása)	167
William Shakespeare: <i>130. sonett</i> (Varró Dániel fordítása)	167

<i>Pó, földi kérgem...</i> (Szedő Dénes fordítása)	167
Giovanni Boccaccio	168
<i>Dekameron – részletek</i> (Révay József fordítása)	168
Első nap, harmadik novella	168
Ötödik nap, kilencedik novella	169
Hetedik nap, negyedik novella	173
A HUMANIZMUS ÉS A REFORMÁCIÓ MAGYARORSZÁGON	176
Janus Pannonius	176
<i>Névváltoztatásáról</i> (Berczeli Anzelm Károly fordítása)	176
<i>Gryllushoz</i> (Végh György fordítása)	176
<i>Gryllusra</i> (Hegedűs István fordítása)	176
<i>Szilviáról</i> (Berczeli Anzelm Károly fordítása)	176
<i>Búcsú Váradtól</i> (Áprily Lajos)	177
<i>Egy dunántúli mandulafáról</i> (Weöres Sándor) fordítása	178
<i>A narni Galeottóhoz</i> (Csorba Győző fordítása)	178
<i>Pannónia dicsérete</i> (Berczeli Anzelm Károly fordítása)	179
Ady Endre: <i>Mátyás bolond diákja</i>	179
<i>Saját lelkéhez</i> (Vas István fordítása)	179
Balassi Bálint	181
<i>Hogy Júliára találja, így köszöne neki</i> (Versek. Harminckilencedik)	181
<i>Kiben az Celia szerelméért való gyötrelméről szól hasonlítván az szerelmet hol malomhoz s hol haranghoz</i> („Celia” versgyűjtemény. Ötödik)	181
<i>Bánja, hogy hajnalban kell szerelmesétől elmenni</i>	182
Kovács András Ferenc: <i>Hymnus matutinus</i> (Hajnali himnusz)	182
<i>Az Célia bánatjáról</i>	182
<i>Fulviáról</i>	182
<i>Egy katonaének</i> (Versek. Hatvanegyedik)	183
<i>Adj már csendességet...</i> (Gyűjteményen kívül fennmaradt versek)	184
<i>Borivóknak való</i>	184
<i>Ó, én édes hazám, te jó Magyarország...</i>	185
AZ ANGOL RENESZÁNSZ SZÍNHÁZ ÉS DRAMATURGIA	186
William Shakespeare	186
<i>Romeo és Júlia – részletek</i> (Kosztolányi Dezső fordítása)	186
Előhang	186
I. felvonás, 1. szín – részlet	186
<i>Hamlet</i> – részlet (Arany János fordítása)	189
I. felvonás, 2. szín – részletek	189
Kormos István: <i>Szegény Yorick</i> – részlet	192
Jékely Zoltán: <i>Kormos Yoricktól kérdezem</i> – részlet	192
Alfred Jarry: <i>Übü király</i> – részletek (Jékely Zoltán fordítása)	193
AZ ELSŐ „MODERN” EURÓPAI REGÉNY	194
Miguel Cervantes Saavedra	194
<i>Don Quijote – részlet</i> (Győri Vilmos fordítása, Benyhe János átdolgozása)	194
I. kötet, nyolcadik fejezet	194
Jorge Luis Borges: <i>Pierre Ménard, a „Don Quijote” szerzője</i> – részlet (Jánosházi György fordítása)	199